

คม·สด·ลึก

ปีที่ 14 ฉบับที่ 4863 วันพฤหัสบดีที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 หน้า 22

วัคซีนมะเร็งปากมดลูก

ผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์แล้วล้วนมีโอกาสเสี่ยงเป็นมะเร็งปากมดลูกได้ เพราะมะเร็งปากมดลูกเกิดจากการติดเชื้อ HPV (Human papilloma viruses) ชนิดมีความเสี่ยงสูง (โดยพบสายพันธุ์ 16 และ 18 บ่อยที่สุด) จากการมีเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์กับหลายคน เปลี่ยนคู่นอนบ่อย หรือมีเพศสัมพันธ์กับชายคนเดียวแต่ผู้ชายคนนั้นมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่น (ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันโรคเพศสัมพันธ์อื่นๆ ได้แต่ไม่สามารถป้องกันเชื้อ HPV ได้ 100%) ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้มีโอกาสได้รับเชื้อไวรัส HPV ชนิดก่อมะเร็งเข้าสู่ร่างกาย และเชื่อนี้ใช้ระยะเวลาก่อมะเร็งช้า สามารถอยู่ในร่างกายได้นานกว่า 10 ปี โดยไม่แสดงอาการ

ผู้ที่สมควรฉีดวัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูกคือ ผู้หญิง โดยการป้องกันการติดเชื้อไวรัสเอชพีวีซึ่งเป็นเชื้อติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อได้รับการฉีดตั้งแต่ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์เลย (ยังไม่ติดเชื้อ) ซึ่งจากการศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าเด็กหญิงเริ่มมีเพศสัมพันธ์ในอายุประมาณ 13 ปี

ดังนั้น จึงแนะนำให้การฉีดวัคซีนเริ่มตั้งแต่อายุ 11-12 ปี หรือฉีดได้ตั้งแต่อายุ 9 ปี ส่วนในอายุ 13-26 ปี ก็น่าจะฉีด (ถึงแม้จะมีเพศสัมพันธ์แล้วก็ตาม) แต่อาจได้รับผลในการป้องกันโรคลดลงส่วนในอายุอื่นๆ การศึกษายังไม่ไปถึงในปัจจุบัน จึงยังไม่มีความสนับสนุนว่า การฉีดวัคซีนได้ประโยชน์ในกลุ่มที่เหลือนั้น ส่วนการฉีดวัคซีนตัวนี้ในผู้ชายเพื่อป้องกันมะเร็งปากมดลูกในผู้หญิง กำลังอยู่ในการศึกษาเช่นกัน เชื้อ HPV จะมี 2 ประเภทคือ เชื้อแบบที่ไม่ก่อมะเร็งแต่ทำให้เกิดหูดหงอนไก่ และเชื้อแบบที่ก่อมะเร็งซึ่งมีหลายสายพันธุ์ จึงมีการนำเชื้อสายพันธุ์ที่ก่อมะเร็งและพบบ่อย (ชนิดที่ 16, 18) มาทำวัคซีน HPV ป้องกันมะเร็งปากมดลูก

วัคซีน HPV สามารถฉีดได้ตั้งแต่ผู้หญิงที่ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์

สามารถสร้างภูมิคุ้มกันได้สูงกว่าและนานกว่า มีประสิทธิภาพดีป้องกันได้ 70% ช่วงอายุที่แนะนำคือ 9-26 ปี ส่วนผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์แล้ววัคซีนจะป้องกันการติดเชื้อสายพันธุ์ที่ยังไม่เคยมีการติดมาก่อน และการติดเชื้อซ้ำในสายพันธุ์เดิม จึงยังได้ประโยชน์

จากการป้องกันมะเร็งปากมดลูก การฉีดวัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูกฉีดทั้งหมด 3 เข็ม ครั้งที่ 2 หลังจากครั้งแรก 1-2 เดือน และครั้งที่ 3 หลังจากครั้งแรก 6

พญ.ณัฐินี ประชาธิลปิชัย

เดือน จากงานวิจัยปัจจุบันซึ่งตามมาประมาณ 10 ปี ยังไม่แนะนำให้มีการฉีดซ้ำเพื่อกระตุ้นภูมิคุ้มกัน

วัคซีนตัวใหม่สามารถป้องกันเชื้อ HPV ได้ 2 สายพันธุ์ คือ สายพันธุ์ที่ 16 และ 18 โดยสามารถสร้างระดับภูมิคุ้มกันได้สูงกว่าที่เกิดโดยธรรมชาติถึง 11 เท่า และคงอยู่นานถึง 5 ปีครึ่ง (วัคซีนตัวเดิมรายงานไว้เพียง 5 ปี) นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยว่าใช้ได้ผลดีกับสตรีอายุ 10-55 ปีเลยทีเดียว (วัคซีนตัวเดิมแนะนำให้ฉีดในช่วงอายุ 9-26 ปี) และยังสามารถช่วยกระตุ้นภูมิคุ้มกัน สายพันธุ์ 31 และ 45 ที่ก็เป็นตัวก่อมะเร็งเหมือนกันได้อีกด้วย ดังนั้นคนที่นิยมของใหม่ คงต้องอดใจรออีกหน่อย แต่ถ้านิยมของเดิม ฉีดวัคซีนตัวเดิม (ชนิด 4 สายพันธุ์) นอกจากป้องกันมะเร็งปากมดลูกแล้ว ยังได้แถมป้องกันหูดหงอนไก่อีกด้วย สามารถเลือกได้ตามต้องการ หรืออาจปรึกษาสูติคนรีแพทย์ที่ทำงานไว้วางใจก่อนตัดสินใจก็ได้

ข้อแนะนำ

- ด้วยเหตุผลข้างต้น ปัจจุบันแนะนำให้ฉีดวัคซีนเอชพีวีในหญิงช่วง อายุ 11-26 ปี (ก่อนมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก)

- สำหรับการฉีดวัคซีนเอชพีวีในหญิงอายุมากกว่า 26 ปี หรือหญิงที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว ก็ขึ้นอยู่กับพิจารณาเป็นรายๆ ไป

- การฉีดวัคซีนเอชพีวีนี้ต้องฉีดทั้งหมด 3 เข็มด้วยกัน คือ ฉีดเข็มแรก และ 1-2 เดือนจากเข็มแรก และ 6 เดือนจากเข็มแรก

- ไม่แนะนำให้ฉีดวัคซีนเอชพีวีในหญิงตั้งครรภ์หรือผู้ที่วางแผนจะตั้งครรภ์ภายใน 6 เดือนและผู้ชาย

- ไม่แนะนำให้คิดจะทำการตรวจหาว่ามีเชื้อเอชพีวีก่อนฉีดวัคซีน

- สตรีที่มีการตั้งครรภ์ ขณะที่ได้รับวัคซีนยังไม่ครบ 3 เข็ม ควรฉีดวัคซีนเข็มต่อไปหลังคลอด (ไม่แนะนำให้ฉีดขณะกำลังตั้งครรภ์)

- ยังไม่มีข้อมูลยืนยันว่าการฉีดวัคซีนเอชพีวี จะมีผลต่อการมีบุตร การตั้งครรภ์ หรือผลเสียต่อทารกแต่อย่างใด

- จากการติดตามตรวจภูมิคุ้มกันต่อเชื้อเอชพีวี (สายพันธุ์ที่อยู่ในวัคซีน) หลังฉีดวัคซีนเป็นเวลาประมาณ 6 ปี พบว่ายังมีภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับที่สูงพอ จึงยังไม่มีการฉีดวัคซีนเข็มกระตุ้น

พญ.ณัฐินี ประชาธิลปิชัย
สูติบริแพทย์ โรงพยาบาลอนุบุรี 2